

Analýza vplyvov na životné prostredie

5.1 Ktoré zložky životného prostredia (najmä ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy) budú predkladaným materiálom ovplyvnené a aký bude ich vplyv?

Základným dokumentom pre poskytovanie podpory zo Spoločnej poľnohospodárskej politiky (ďalej len „SPP“) Európskej únie v Slovenskej republike, vrátane priamych platieb, je Strategický plán SPP 2023 – 2027, ktorý je koncipovaný na podklade deviatich špecifických cieľov SPP, z ktorých tri sú priamo zamerané na oblasť klímy a životného prostredia. Pri vypracovaní Strategického plánu SPP 2023 – 2027 boli zároveň brané do úvahy ciele Európskej zelenej dohody [oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov; Európsky ekologický dohovor (COM/2019/640, final 11. 12. 2019)] a jej stratégie, najmä stratégie „Z farmy na stôl“ a stratégie pre biodiverzitu.

Povinnou súčasťou Strategického plánu SPP 2023 – 2027 je tzv. zelená architektúra, ktorá je založená na troch základných pilieroch:

- kondicionalita,
- režimy v záujme klímy, životného prostredia a dobrých životných podmienok zvierat,
- environmentálne intervencie II. piliera.

Kondicionalita predstavuje súbor požiadaviek v oblasti klímy a životného prostredia, verejného zdravia a zdravia rastlín, a dobrých životných podmienok zvierat, ktoré povinne plnia všetci prijímatelia priamych platieb a vybraných platieb z II. piliera SPP. Oproti tzv. krížovému plneniu, ktoré predstavovalo základný súbor požiadaviek v rokoch 2014 – 2022, dochádza k zvýšeniu nárokov. Kondicionalita a environmentálne intervencie II. piliera SPP sú upravené samostatnými nariadeniami vlády Slovenskej republiky.

Základná úroveň ochrany klímy a životného prostredia zo strany prijímateľov priamych platieb je vzhľadom na vyššie uvedené zabezpečená dodržiavaním požiadaviek kondicionality. Vzhľadom na potenciál nepoľnohospodárskych činností prispievať k ochrane klímy a životného prostredia, sa niektoré poľnohospodárske plochy podniku, ktoré sa využívajú aj na nepoľnohospodárske činnosti, budú môcť považovať za plochu, na ktorú možno poskytnúť podporu, pod podmienkou, že neprevládajú a významne nebránia výkonu poľnohospodárskej činnosti z dôvodu plochy, ktorú zaberajú na poľnohospodárskej parcele. Okrem toho sa s cieľom zintenzívniť dosahovanie environmentálnych výsledkov v I. pilieri SPP zavádzajú režimy v záujme klímy, životného prostredia a dobrých životných podmienok zvierat (tzv. eko-schémy), presahujúce rámec povinných požiadaviek kondicionality.

Vzhľadom na potrebu pokryť podstatnú časť poľnohospodárskej plochy záväzkami v oblasti klímy a životného prostredia sa zavádza tzv. celofarmová eko-schéma. Podpora smeruje k vykonávaniu činností, ktoré prispievajú k plneniu environmentálnych cieľov v závislosti od veľkosti podniku a typu poľnohospodárskej plochy, ktorú poľnohospodári obhospodarujú. Postupy zahrnuté do celofarmovej eko-schémy boli zvolené s ohľadom na ich prínos k jednotlivým environmentálnym a klimatickým cieľom, ako aj na ich jednoduchosť, realizovateľnosť a súvisiace odhadované zapojenie poľnohospodárov. Zároveň sa zavádza eko-schéma, v rámci ktorej sa podporí pastevný chov hospodárskych zvierat.

Základnými zložkami životného prostredia, ktoré budú v rámci priamych platieb pozitívne ovplyvnené, sú ovzdušie, pôda a biodiverzita.

S klimatickou zmenou je úzko spätá problematika sekvestrácie uhlíka a ochrany pôdy. Keďže organická hmota ovplyvňuje pôdne vlastnosti ako je stabilita pôdnej štruktúry, infiltrácia vody do pôd, vysušovanie pôdy, znižovanie vodnej erózie, mikrobiálna činnosť pôdy a zadržiavanie vody v krajine, čím výrazne prispieva k adaptácii na zmenu klímy, je vhodné podporiť zlepšenie štruktúry ornej pôdy dodaním organickej zložky. Vďaka predmetnému postupu zároveň dochádza k uchovávaniu uhlíka v pôde a tým k zmiernovaniu zmeny klímy, dochádza tiež k ochrane pôdy ako prírodného zdroja.

Na plochách trvalých plodín (vinice, sady, chmeľnice) je vhodné podporiť adaptáciu na a mitigáciu zmeny klímy formou zvýšenia podielu plochy pokrytej vegetáciou. Zabezpečením celoročného pokrytia minimálne každého druhého medziradia dochádza k uchovávaniu uhlíka v pôde a tým k zmiernovaniu zmeny klímy, zároveň dochádza k ochrane pôdy ako prírodného zdroja. Vylúčená aplikácia herbicídu v zatrávnených medziradiach zároveň komplementárne prispieje k znižovaniu závislosti od chemických látok.

Zabezpečením maximálnej výmery parcely ornej pôdy a vytváraním predeľujúcich biopásov vegetácie dochádza k podpore biodiverzity, ako aj diverzity živej zložky pôdy. Prostredníctvom vytvárania biopásov bez chemického ošetrovania sa vytvárajú podmienky a priestor pre hniezdenie vtákov, ochranu drobných živočíchov a zveri a podmienky pre vegetačnú činnosť opel'ovačov v poľnohospodárskej krajine, zvyšuje sa tiež ponuka živočíšnej aj rastlinnej potravy pre voľne žijúce živočíchy.

Vzhľadom na potrebu zabezpečiť v rámci ornej pôdy optimálny podiel neproduktívnych plôch a prvkov sa stanovuje požiadavka na zabezpečenie prítomnosti takýchto plôch a prvkov nad rámec podmienok kondicionality, čím sa prispieje k zlepšeniu stavu biodiverzity. Ochrana biodiverzity zabezpečí aj povinnosť osiatiť určitej časti biopásov, resp. neproduktívnych plôch, zmesami vhodnými pre opel'ovače.

Na plochách rýchlorastúcich drevín sa vzhľadom na potrebu zachovania biodiverzity vyžaduje optimálne ošetrovanie medziradia aj samotných riadkov vo vegetačnom období za účelom prevencie výskytu expanzívnych druhov rastlín vrátane inváznych druhov bez použitia prípravkov na ochranu rastlín.

Pre trvalé trávne porasty sa stanovujú pravidlá diferencovaného kosenia tak, aby nedochádzalo k vysokej mortalite živočíchov zdržujúcich sa na lúkach v čase ich hniezdenia a rozmnožovania. Zároveň sa ako doplnkový postup stanovuje pasenie hospodárskych zvierat, nakoľko narušenie poľnohospodárskeho využívania trvalých trávnych porastov má negatívny vplyv na krajinotvornú funkciu.

Cielená podpora chovu zvierat na pasienku prispieje o. i. aj k ochrane klímy a zníženiu znečistenia ovzdušia vo vzťahu k emisiám amoniaku. Zníženie emisií amoniaku je možné dosiahnuť zvýšením podielu času, ktorý zvieratá strávia na pastve. Dôvodom je najmä to, že do pôdy presiakne veľké množstvo moču ešte predtým, ako močovina degraduje a unikne ako amoniak.

5.2 Bude mať predkladaný materiál vplyv na chránené územia a ak áno, aký?

S cieľom stabilizovať stav biodiverzity na Slovensku sa v rámci celofarmovej eko-schémy kladie špecifický dôraz na realizáciu opatrení v podnikoch s prevažujúcou ornou pôdou, obzvlášť zasahujúcou do chránených území v zmysle § 26 a § 27 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Pre ornú pôdu v chránených

územiach v dotknutom type podnikov sa stanovuje vyššia úroveň ambícií, pokiaľ ide o postupy, ktoré sa majú plniť. Ide o nižšiu maximálnu výmeru parcely a vyšší podiel neproduktívnych prvkov a plôch, ktoré sa majú na ploche vyčleniť. Alternatívne je možné prispieť k zvýšeniu biodiverzity v chránených územiach zatrávením časti ornej pôdy a zabezpečením pasenia na týchto plochách, nakoľko likvidácia pasienkov je jedným zo zásadných problémov vo vzťahu k biodiverzite.

5.3 Bude mať predkladaný materiál vplyvy na životné prostredie presahujúce štátne hranice? (ktoré zložky a ako budú najviac ovplyvnené)?

Nepredpokladajú sa vplyvy presahujúce štátne hranice.

5.4 Aké opatrenia budú prijaté na zmiernenie negatívneho vplyvu na životné prostredie?

Nepredpokladá sa negatívny vplyv na životné prostredie.